

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO
Associated
Schools

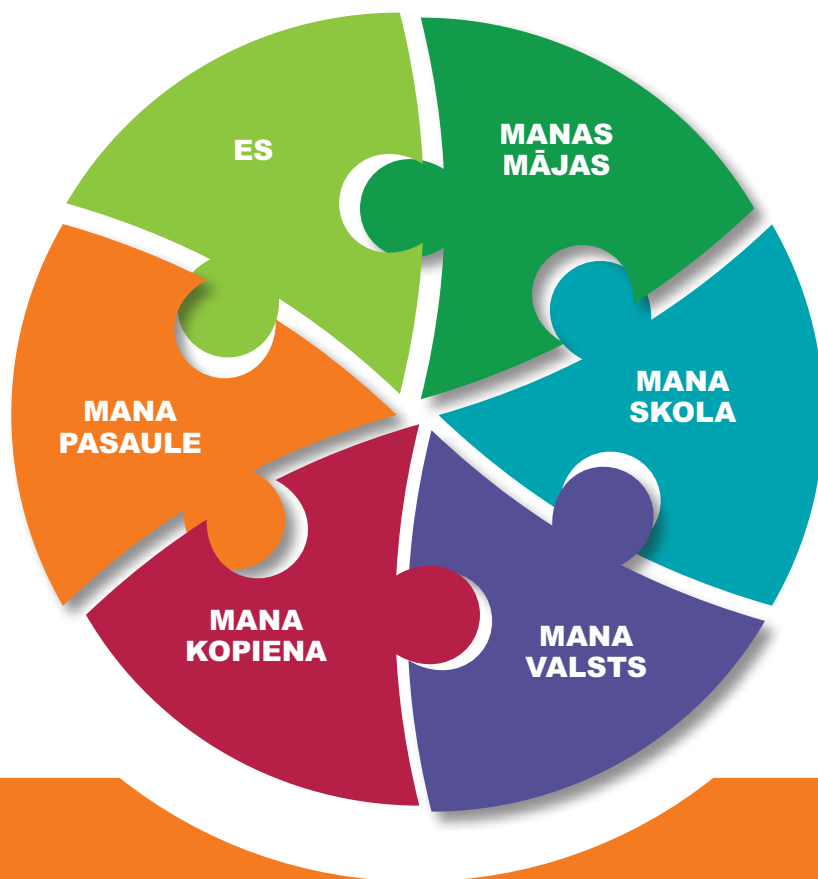

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

UNESCO
Latvijas
Nacionālā komisija

Skolas darbībā

Pilsoniskā līdzdalība pasaules ilgtspējīgai attīstībai

Ceļvedis skolēniem

Šis ceļvedis ir daļa no divās daļās veidota mācību materiāla *Skolas darbībā. Pilsoniskā līdzdalība pasaules ilgtspējīgai attīstībai. Otrā daļa ir Pilsoniskā līdzdalība pasaules ilgtspējīgai attīstībai. Ceļvedis skolotājiem.*

Publicējusi

Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO),

7, place de Fontenoy, 75352 Parīze 07 SP, Francija,

un

Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Latvijas Nacionālā komisija (UNESCO LNK),

Pils laukums 4-206, Rīga, LV 1050, Latvija,

2020. gadā

© UNESCO 2020 / UNESCO LNK 2020

ISBN 978-92-3-100179-6

ISBN 978-9934-8876-4-2

Šī publikācija pieejama saskaņā ar atvērtās piekļuves nosacījumiem, Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) licence (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). Lietojot publikācijas saturu, lietotāji piekrīt UNESCO Atvērtās piekļuves vietnes lietošanas noteikumiem un saistībām (<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>).

Publikācijas oriģinālais nosaukums: *Schools in action, global citizens for sustainable development: a guide for students.*

Pirmo reizi 2016. gadā izdevusi UNESCO, 7, place de Fontenoy, 75352 Parīze 07 SP, Francija.

Iekļautais informatīvais materiāls un tā izklāsts nav uzskatāmi par UNESCO viedokli par atsevišķu valstu, teritoriju, pilsētu vai reģionu un to autoritāšu juridisko statusu vai to noteiktajām robežām vai robežzonām.

Publikācijā izteiktās idejas un viedokļi saistāmi ar to autoriem; tiem nav obligāti jāsakrīt ar UNESCO viedokli un tie neuzliek nekādus pienākumus Organizācijai.

Fotogrāfiju atsauce: @Unesco ASPnet (UNESCO asociētās skolas) (8., 9., 10., 12., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26. lpp.)

Publikācija veidota UNESCO Līdzdalības programmas 2018.–2019. gadam atbalstītā projekta „*Building Synergies between UNESCO Networks in Latvia to Promote the Visibility and Commitment to the SDG4 – Education 2030*” ietvaros.

Materiāls (oriģināls) sagatavots Francijā.

(*Latviešu valodas versija tulkota no angļu valodas. Tulkotāja Ilze Dalbiņa-Sarma.*)

Skolas darbībā

Pilsoniskā līdzdalība
pasaules ilgtspējīgai attīstībai

Ceļvedis
skolēniem

Pateicība

UNESCO ir sagatavojusi šo izdevumu ar Japānas fonda atbalstu (*Japan Funds-in-Trust*).

Īpašs paldies visiem skolēniem, skolotājiem un UNESCO asociēto skolu (ASP) koordinatoriem, kuri piedalījās tiešsaistes sadarbības platformā – Asociētās skolas darbībā (ASPnet in Action) – 2014. un 2015. gadā. Plašais diskusiju un viedokļu klāsts veidojis pamatu šī izdevuma izveidē.

UNESCO izsaka pateicību Laurai Grifinas kundzei (*Laura Griffin*), Jūlijai Fihēferes kundzei (*Julia Viehöfer*) un asociēto skolu (ASP) komandām par viņu vērtīgo ieguldījumu šī ceļveža tapšanā.

„Izglītība sniedz priekšrocības visos dzīves posmos, sākot jau no dzimšanas. Ja mūsu mērķis ir nabadzības un bada izskaušana, veselības aprūpes uzlabošana, planētas aizsardzība un virzība uz iekļaujošu, noturīgu un miermīlīgu sabiedrību, tad jānodrošina piekļuve kvalitatīvai mūžizglītībai ikvienam indivīdam, īpaši pievēršot uzmanību meiteņu un sieviešu iespējām. Pierādījumi ir neapstrīdami: izglītība izglābj dzīvības un izmaina cilvēku dzīves, tā ir ilgtspējas stūrakmens. Tāpēc mums jāstrādā vienoti visās attīstības jomās, lai tiesības uz izglītību kļūtu par universālām tiesībām.”

Irina Bokova, Ģenerāldirektore, UNESCO

„Izglītība nav tikai mācīšanās; tā ir iespēju sniegšana ikvienam cilvēkam piedalīties miermīlīgas sabiedrības veidošanā un planētas aizsardzībā. Mūsu plāns nākotnes attīstībai sākas ar izglītību: tas ir pirmais solis ceļā uz cieņpilnu sabiedrību 2030. gadā.”

Amina Dž. Mohammeda (*Amina J. Mohammed*), Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāra speciālā padomniece attīstības plānošanā pēc 2015. gada

---

„Izglītībai jāsekmē pārmaiņas un jāstiprina kopīgas vērtības. Tai jāveicina rūpes par planētu un cilvēkiem, ar kuriem mēs to dalām.”

Pans Gimuns (*Ban Ki-Moon*), Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretārs

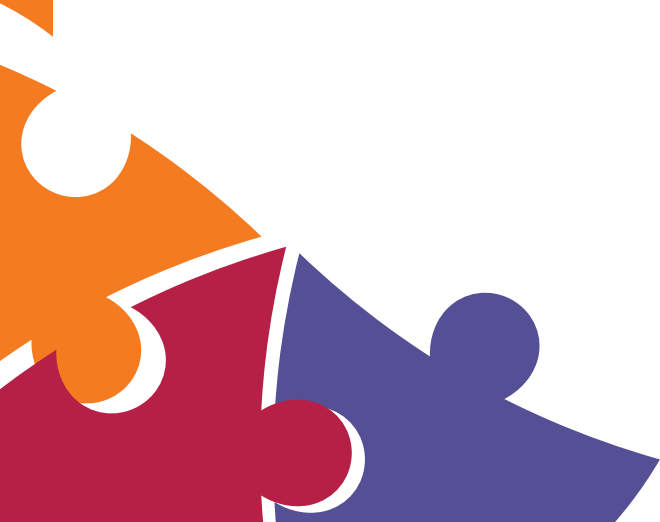
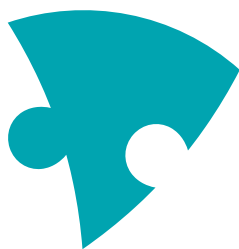
Saturs

1. Ievads	5
2. Kā izprast globālo pilsoniskumu un ilgtspējīgu attīstību?	6
3. Globālā pilsoniskuma izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai	8
> Kā kļūt par globālo pilsoni?	8
> Kā veicināt ilgtspējīgu attīstību?	9
> Globālā pilsoniskuma izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai	10
4. Kopīgas nākotnes veidošana	12
> Es	13
> Manas mājas	14
> Mana skola	15
> Mana kopiena	16
> Mana valsts	17
> Mana pasaule	18
5. ASP skolas darbībā – piemēri no visas pasaules	20
6. Uzzini vairāk! Resursi	27

Izmantotie saīsinājumi

ASP	UNESCO asociēto skolu tīkls
IIA	Izglītība ilgtspējīgai attīstībai
GRP	Globālā rīcības programma (<i>Global Action Programme</i>)
GPI	Globālā pilsoniskuma izglītība (<i>Global Citizenship Education</i>)
GEFI	Globālā „Izglītība vispirms!” iniciatīva (<i>Global Education First Initiative</i>)
IAM	Ilgspējīgas attīstības mērķi (<i>Sustainable Development Goals</i>)

Ievads

Mēs dzīvojam sarežģītā, savstarpēji saistītā un līdzatkarīgā pasaulē. Globālie izaicinājumi, ar kuriem saskaras mūsu planēta un sabiedrība, ietekmē ikvienu no mums, to skaitā militāri konflikti, terorisms, nabadzība, klimata pārmaiņas, vides degradācija un neatbilstoša dabas resursu pārvaldība.

Lai iedziļinātos 21. gadsimta problēmjautājumos un atrastu risinājumus gan lokālā, gan globālā līmenī, jānodrošina atbilstošu prasmju, zināšanu, attieksmju un vērtību apguve. Īpaši nozīmīgi ir apzināties sevi un saikni ar pārējiem, kā arī izprast savu individuālo un kolektīvo ietekmi uz apkārtējo pasauli.

Ceļveža „Skolas darbībā. Pilsoniskā līdzdalība pasaules ilgtspējīgai attīstībai” mērķis ir iepazīstināt vidusskolēnus ar **globālā pilsoniskuma izglītību (GPI)** un **izglītību ilgtspējīgai attīstībai (IIA)** un sniegt idejas un aktivitāšu piemērus, kas veicina pilsonisko līdzdalību un atbalstu ilgtspējīgai pasaules attīstībai.

Ceļvedis veidots, balstoties uz diskusijām un aktivitātēm, kurās piedalījušies gandrīz 1100 dalībnieki no 104 valstīm, tai skaitā UNESCO Asociēto skolu tīkla (ASP) nacionālie koordinatori, skolu vadītāji, skolotāji, skolēni un eksperti, kas piedalījušies tiešsaistes sadarbības platformā „ASPnet in Action” 2014. un 2015. gadā [<http://en.unesco.org/aspnet/globalcitizens>].

Ceļvedis skolēniem:

- dod ieskatu, kā skolēniem kļūt par atbildīgiem pasaules pilsoņiem un rīkoties ilgtspējīgākas pasaules labā;
- piedāvā idejas aktivitātēm klasē, kas var palīdzēt vidusskolu skolēniem attīstīt zināšanas, prasmes, vērtības, attieksmi un uzvedību, kas atbalsta un sekmē GPI un IIA;
- izceļ veiksmīgus piemērus no GPI un IIA UNESCO asociētajās skolās visā pasaulē.

Mēs ceram, ka šis ceļvedis iedvesmos Jūs rīkoties. Mēs aicinām Jūs, Jūsu skolotājus un vietējo kopienu piedalīties ceļvedī apkopotajās aktivitātēs un mācīties kopā ar draugiem mājās un skolā.

Kā izprast globālo pilsoniskumu un ilgtspējīgu attīstību?

Pirms runājam par to, kā rīkoties, lai kļūtu par globālo pilsoni un veicinātu ilgtspējīgu attīstību, pakāpsimies soli atpakaļ un apskatīsimies, kas īsti tiek saprasts ar globālo pilsonību un ilgtspējīgu attīstību.

➤ KAS IR GLOBĀLĀ PILSONĪBA?

Jēdziens „globālā pilsonība” tiek interpretēts dažādi. Bieži sastopams skaidrojums ir piederības izjūta plašākai kopienai, kas pārsniedz valsts robežas, uzsverot mūsu kopējās humānisma vērtības un norādot uz vienojošām saitēm, kas pastāv starp cilvēkiem. Tās līdzīgi vērojamas gan lokāli, gan globāli.

Globālā pilsonība balstās uz universālām vērtībām: cilvēktiesībām, demokrātiju, nediskrimināciju un daudzveidību. Tās būtība saistāma ar pilsoniskām aktivitātēm, kas veicina labāku pasauli un nākotni visiem.

➤ KAS IR ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA?

Ilgspējīgu attīstību var saprast kā „attīstību, kas risina tagadnes vajadzības, vienlaikus neapdraudot nākamo paaudžu spēju apmierināt savas vajadzības” *Bruntlandes ziņojums „Mūsu kopējā nākotne”, 1987. gada Pasaules Vides un Attīstības Komisijas ziņojums ANO (Our Common Future, Report of the World Commission on Environment and Development).*

Vides, ekonomikas un sociālie jautājumi ir savā starpā cieši saistīti. Tas nozīmē, ka ekonomikas un sociālai attīstībai nevajadzētu notikt uz vides rēķina. Īsi sakot, ilgtspējīgi attīstīties nozīmē prasmīgi sabalansēt vides, ekonomikas un sabiedrības prasības.

➤ AKTUALITĀTE ŠODIEN

Globālā pilsonība un ilgtspējīga attīstība saistās ar pasauli, kurā mēs dzīvojam. To mērķis ir risināt aktuālās globālās problēmas, kas skar mūs visus, piemēram, konfliktus, spriedzi iedzīvotāju vidū, terorismu, radikalizāciju, klimata pārmaiņas, vides degradāciju un netaisnīgu dabas resursu apsaimniekošanu.

Globālā pilsonība un ilgtspējīga attīstība meklē atbildi aktuālai un steidzamai nepieciešamībai izveidot mieru atbalstošu un ilgtspējīgu sabiedrību. To mērķis ir būtiski mainīt mūsu attieksmi vienam pret otru un planētu, kurā dzīvojam.

Dzimumu līdztiesība tiek uzskatīta ne tikai kā viena no fundamentālajām cilvēktiesībām, bet ir pamatelements ceļā uz ilgtspējīgas un mieru atbalstošas sabiedrības izveidi.

GLOBALĀ PILSONĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

Globālā pilsonība

- Piederības sajūta pasaulei un kopīgām cilvēces vērtībām (solidaritāte, kolektīva identitāte un atbildība pasaules līmenī).
- Pilsoniskas aktivitātes labākas pasaules un nākotnes veicināšanai.
- Balstīta uz universālām cilvēktiesībām, demokrātiju, nediskrimināciju un dažādību.

Kopīgais konteksts

Pasaules problēmas, kas ietekmē ikvienu:

- klimata pārmaiņas,
- konflikti,
- dzimumu nevienlīdzība,
- vides degradācija,
- netaisnīga dabas resursu pārvaldība,
- radikalizācija,
- spriedze sabiedrībā,
- terorisms.

Kopīgas un steidzamas vajadzības:

- miermīlīgas un ilgtspējīgas sabiedrības veidošana,
- veikt būtiskas izmaiņas cilvēku līdzāspastāvēšanā un attiecībās ar mūsu planētu.

Ilgspējīga attīstība

- Attīstība, kas risina tagadnes vajadzības, vienlaikus neapdraudot nākamo paaudžu spēju apmierināt savas vajadzības (Bruntlandes ziņojums „Mūsu kopējā nākotne”).
- Risina sociālos, ekonomikas un vides jautājumus.

3 Globālā pilsoniskuma izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai

Aplūkosim, kā izglītība var palīdzēt mums kļūt par globāliem pilsoņiem un veicināt ilgtspējīgu attīstību!

KĀ KĻŪT PAR GLOBĀLO PILSONI?

„Mums jāsekmē globālā pilsonība. Izglītība nozīmē daudz vairāk nekā tikai prasmi lasīt vai rēķināt. Tā cieši saistīta ar pilsoniskumu. Mums jāapzinās izglītības svarīgo lomu, lai palīdzētu cilvēkiem izveidot taisnīgāku, mierpilnāku un iecietīgāku sabiedrību.”

(Pans Gimuns, Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretārs, uzsākot iniciatīvu „Izglītība vispirms!”, 2012.)

Globālā pilsoniskuma izglītības (GPI) mērķis ir iesaistīt skolēnus aktivitātēs, kas veido miermīlīgāku, iecietīgāku un iekļaujošāku sabiedrību.

- **GPI stiprina** piederības sajūtu globālai kopienai un kopējām vispārcilvēciskām vērtībām.
- **Tā veicina** cieņu pret universālām vērtībām – cilvēktiesībām, demokrātiju, nediskrimināciju un dažādību.
- **GPI pievērš uzmanību** šādām tēmām:
  - miers un cilvēktiesības,
  - sapratne starp dažādām kultūrām,
  - pilsoniskā izglītība,
  - cieņa pret dažādību un iecietība,
  - iekļaujoša sabiedrība.

KĀ VEICINĀT ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU?

Izglītība ilgtspējīgai attīstībai ir par labākas nākotnes veidošanu mums visiem. To jāsāk darīt jau šodien. (UNESCO, 2014)

IIA mērķis ir dot iespēju skolēniem pieņemt informētus lēmumus un īstenot atbildīgus pasākumus vides integritātes, ekonomikas dzīvotspējas un taisnīgas sabiedrības nodrošināšanai pašreizējām un nākamajām paaudzēm.

- › **Tā pilnveido** zināšanas, kā aktīvi piedalīties vietējā sabiedrībā, veidojot taisnīgāku un ilgtspējīgāku pasauli.
- › **Tā palīdz sabalansēt** dažādās vides, sabiedrības un ekonomikas vajadzības.
- › **Tā pievēršas** šādām tēmām:
  - klimata pārmaiņas,
  - bioloģiskā daudzveidība,
  - katastrofu risku samazināšana,
  - ilgtspējīgs patēriņš,
  - nabadzības izskaušana.

Apzināti dzīvojot un aktīvi rīkojoties, kā globāli pilsoņi mēs varam panākt pozitīvas pārmaiņas un veidot daudz mierpilnāku, iecietīgāku un iekļaujošāku pasauli.

Ja vēlamies veicināt ilgtspējīgu attīstību, mums jāizprot saikne starp sevi, savām mājām, vietējo kopienu un plašāku pasauli.

GLOBALĀ PILSONISKUMA IZGLĪTĪBA UN IZGLĪTĪBA ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

GPI un IIA ir viena un tā pati vīzija: visu vecumu skolēniem ir jādod iespēja aktīvi piedalīties taisnīgākas, mierīgākas, iecietīgākas, iekļaujošākas un ilgtspējīgākas pasaules veidošanā.

Gan GPI, gan IIA...

- vērstas ne tikai uz mācību saturu un rezultātiem, bet arī uz to, kā jūs mācāties un kādā vidē tas notiek;
- uzsver aktīvu rīcību pārmaiņām;
- īpaši pievērš uzmanību jūsu vērtībām un attieksmei pret globālu izaicinājumu risināšanu,
- sekmē sadarbības, komunikācijas un kritiskās domāšanas prasmes.

GPI un IIA vīzija ir dot skolēniem iespēju aktīvi piedalīties taisnīgākas, mierīgākas, iecietīgākas, iekļaujošākas un ilgtspējīgākas pasaules veidošanā.

Gan GPI, gan IIA palīdz skolēniem izprast savstarpēji saistīto pasauli un problēmu sarežģītību¹, ar kurām mēs saskaramies.

GPI un IIA palīdz attīstīt zināšanas, prasmes, attieksmi un vērtības, lai varētu atbildīgi un efektīvi risināt globālās problēmas tagad un nākotnē².

1 UNESCO. 2010. *Teaching and Learning for Sustainable Future: A multimedia teacher education programme*. UNESCO, Paris. http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_d/mod22.html

2 UNESCO. *Global Citizenship Education: Unesco's approach*. <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/questions-answers-21jan-EN.pdf>

Globālais pilsoniskums

cilvēktiesības
 iecietība
 cieņa pret daudzveidību
 pilsoniskā izglītība
 iekļaušana
 miers
 starpkultūru
 sapratne

Uzzini vairāk par atslēgas vārdiem, kas saistīti ar globālo pilsonību un ilgtspējīgu attīstību!

klimata pārmaiņas

bioloģiskā daudzveidība
 nabadzības izskaušana
 ilgtspējīgs patēriņš
 katastrofu riska novēršana

Ilgtspējīga attīstība

GPI UN IIA VĪZIJA:
dot iespēju visu vecumu skolēniem aktīvi piedalīties
taisnīgākas, mierīgākas, iecietīgākas, iekļaujošākas un
ilgtspējīgākas pasaules veidošanā.

Globālā pilsoniskuma izglītība

Mērķi

- Radīt piederības sajūtu globālai kopienai un cilvēcei.
- Stiprināt cieņu un atbalstu universālām vērtībām – cilvēktiesībām, demokrātijai, nediskriminācijai un dažādībai sabiedrībā.
- Dot iespēju iesaistīties un būt aktīviem, veidojot pasauli, kas vēlas mieru, atbalsta iecietību un iekļaujošu sabiedrību.

Tēmas

- Miers un cilvēktiesības.
- Starpkultūru sapratne.
- Pilsoniskā izglītība.
- Cieņa pret daudzveidību un iecietība.
- Iekļaujoša sabiedrība.

Kopīgie elementi

Vīzija

- Sniegt iespēju visu vecumu skolēniem aktīvi piedalīties taisnīgākas, mierīgākas, iecietīgākas, iekļaujošākas un ilgtspējīgākas pasaules veidošanā.

Holistiskā pedagoģija

- Atbilstošs mācību saturs, sasniedzamie rezultāti.
- Atbilstošs mācību process un vide.

Pārveidojošs mērķis

- Uzsvars uz rīcību, pārmaiņām un pārveidi.

Plašāka prasmju un kompetenču apguve

- Vērtību un attieksmes apguve.
- Sadarbības, komunikācijas un kritiskās domāšanas prasmes.

Izglītība ilgtspējīgai attīstībai

Mērķi

- Dot iespēju skolēniem pieņemt informētus lēmumus un īstenot atbildīgus pasākumus:
  - vides integritātes,
  - ekonomikas dzīvotspējas,
  - taisnīgas sabiedrības nodrošināšanai pašreizējām un nākamajām paaudzēm.

Tēmas

- Klimata pārmaiņas.
- Bioloģiskā daudzveidība.
- Katastrofu risku mazināšana.
- Ilgtspējīgs patēriņš.
- Nabadzības izskaušana.

Kopīgas nākotnes veidošana

Tagad, kad mēs zinām vairāk par IIA, GPI un globālajām problēmām, ar kurām kopīgi saskaramies mūsu strauji mainīgajā un arvien sarežģītākajā pasaulē, padomāsim par mūsu nākamajiem soļiem...

- Kā mēs ikdienā varam sniegt pozitīvu ieguldījumu taisnīgākā, mierīgākā, iecietīgākā, iekļaujošā un ilgtspējīgākā pasaulē?
- Ko mēs kā aktīvi pasaules pilsoņi varam darīt, lai atbalstītu ilgtspējīgu attīstību vietējā un globālā līmenī?

Turpmākajās nodaļās Jūs atradīsiet idejas, kā sākt domāt par globālo pilsonību un ilgtspējīgu attīstību, piemēram, mājās, skolā vai kopienā un rīkoties kā pasaules pilsonim ilgtspējīgai attīstībai.

Katrā nodaļā atrodiat un aizpildiat sadaļu „Iepazīsti, domā un rīkojies!”. Katru reizi pierakstiet savas domas un idejas. To var izdarīt Jūsu izvēlētajā formātā un pēc tam salīdzināt ar draugiem un skolā. Pēc tam atradīsiet Jums ieteiktos uzdevumus.

ES

Domājot par sevi, mēs domājam par to, kas mēs esam un kā iederamies pasaulē. Mēs ņemam vērā savu personisko identitāti un to, kā mēs jūtamies dažādās mūsu attiecībās (ģimenē, ar draugiem, skolā utt.).

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums izpētīt un kritiski novērtēt Jūsu lomu attiecībās ar citiem un apkārtējo vidi, kā arī radīt idejas, kā veicināt solidaritāti un vides aizsardzību.

GPI	IIA
<p>Domājot par sevi un globālo pilsoniskumu, jāizvērtē personiskā atbildība un solidaritāte.</p>	<p>Domājot par savu ietekmi un ilgtspējīgu attīstību, jāpievēršas tādām tēmām kā rūpes par vidi un personīgais patēriņš.</p>
<p>IEPAZĪSTI SEVI!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raksturojiet sevi, izmantojot trīs atslēgas vārdus un bildes. • Pierakstiet trīs veidus, kā izrādīt solidaritāti. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzzīmējiet prāta karti, izmantojot vārdu „solidaritāte”. • Domājiet, kā Jūs varat veicināt vai jau esat veicinājis solidaritāti. 	<p>IEPAZĪSTI SEVI!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raksturojiet sevi, izmantojot trīs atslēgas vārdus un bildes. • Pierakstiet trīs lietas, kas Jums rūp apkārtējā vidē/ dabā. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzzīmējiet prāta karti, izmantojot vārdu „vide”. • Domājiet, kā Jūs esi aizsargājis vai plānojat aizsargāt apkārtējo vidi.
<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet aprakstu par sevi jebkurā formātā (piemēram, izmantojot papīra plakātu, zīmuļus, flomāsterus, jebkurus mākslinieku piederumus vai IKT).</p> <p>Atbildiet uz šiem jautājumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kas man ir svarīgs?</i> • <i>Kas man padodas vislabāk/ ne tik labi?</i> • <i>Kas liek man būt priecīgā noskaņojumā/būt bēdīgam?</i> • <i>Kas nosaka manu identitāti (piemēram, dzimums, vecums, nacionalitāte, seksuālā orientācija u.c.)?</i> • <i>Kāda ir mana loma mājās, skolā, vietējā sabiedrībā un plašākā pasaulē?</i> • <i>Vai es apzinos savas veiktās izvēles un kā tās ietekmē mani, citus un pasauli ap mani?</i> <p>Padomājiet, kā Jūs jūtaties, pabeidzot šo uzdevumu, kādas ir Jūsu pārdomas par Jūsu lomām un par savām attiecībām ar citiem.</p> <p>Dalieties ar savu identitātes aprakstu, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet aprakstu par sevi jebkurā formātā (piemēram, izmantojot papīra plakātu, zīmuļus, flomāsterus, jebkurus mākslinieku piederumus vai IKT).</p> <p>Atbildiet uz šiem jautājumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kas man ir svarīgs?</i> • <i>Kas man padodas vislabāk/ ne tik labi?</i> • <i>Kas liek man būt priecīgā noskaņojumā/būt bēdīgam?</i> • <i>Kas nosaka manu identitāti (piemēram, dzimums, vecums, nacionalitāte, seksuālā orientācija u.c.)?</i> • <i>Kāda ir mana loma mājās, skolā, vietējā sabiedrībā un plašākā pasaulē?</i> • <i>Vai es apzinos savas patēriņa izvēles un kā tās ietekmē mani, citus un apkārtējo vidi?</i> <p>Padomājiet, kā Jūs jūtaties, pabeidzot šo uzdevumu, kādas ir Jūsu pārdomas par Jūsu lomām un par savām attiecībām ar apkārtējo vidi.</p> <p>Dalieties ar savu identitātes aprakstu, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>

MANAS MĀJAS

Mājas ir patvēruma un vieta, kurā dzīvojat pastāvīgi un esat ģimenes vai mājsaimniecības loceklis...

Domājot par savām mājām, mēs domājam par sevi un savu lomu ģimenē, kopienā, valstī un plašākā pasaulē.

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums izpētīt un kritiski novērtēt Jūsu lomu attiecībās ar citiem, kā arī mūsu atbildību pret to cilvēku vajadzībām, kuri dzīvo citās pasaules daļās vai pieder pie citas paaudzes.

GPI	IIA
<p>Domājot par savām mājām un globālo pilsoniskumu, jāizvērtē savas individuālās un ģimenes/mājsaimniecības locekļu tiesības un pienākumi.</p>	<p>Domājot par savām mājām uz ilgtspējīgu attīstību, jāpievēršas tādām tēmām kā rūpes par vidi un resursu izmantošana, mūsu vajadzības un citu cilvēku vajadzības, kuri dzīvo citās pasaules daļās vai pieder pie citas paaudzes.</p>
<p>IEPAZĪSTI SAVAS MĀJAS!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pierakstiet visus vārdus, ko varat iedomāties un kas ir saistīti ar tiesībām. • Izveidojiet foto-eseju par tiesībām un atbildību mājās dažādās pasaules vietās (piemēram, kā cilvēki dzīvo, kādus darbus mājās veic un kā sadala pienākumus). <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intervējiet savu ģimenes vai mājsaimniecības locekli, uzdodot jautājumus par viņa/as tiesībām, pienākumiem un atbildību mājās. 	<p>IEPAZĪSTI SAVAS MĀJAS!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pierakstiet visus vārdus, ko varat iedomāties un kas ir saistīti ar patvērumu. • Izveidojiet foto-eseju par mājām dažādās pasaules vietās (piemēram, kādās mājās cilvēki dzīvo, kāds ir viņu dzīvesveids, kā izmanto enerģijas u.c. resursus, vai ir ekoloģiski atbildīgi). <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veiciet aptauju par vides ilgtspēju savās mājās (piemēram, par atkritumu šķirošanu, kompostēšanu, patēriņa kultūru, enerģijas resursu izmantošanu un taupīšanu, zaļajām zonām vai dārzu).
<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet aprakstu par sevi jebkurā formātā (piemēram, izmantojot papīra plakātu, zīmuļus, flomāsterus, jebkurus mākslinieku piederumus vai IKT).</p> <p>Atbildiet uz šiem jautājumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas man ir svarīgs? • Kas man padodas vislabāk/ ne tik labi? • Kas liek man būt priecīgā noskaņojumā/būt bēdīgam? • Kāda ir mana loma mājās, skolā, vietējā sabiedrībā un plašākā pasaulē? • Vai es zinu savas tiesības un pienākumus pret citiem un pasauli man apkārt? <p>Padomājiet, kā Jūs jūtaties, pabeidzot šo uzdevumu, kādas ir Jūsu pārdomas par Jūsu lomām un par savām attiecībām ar citiem.</p> <p>Dalieties ar savu identitātes aprakstu, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet aprakstu par sevi jebkurā formātā (piemēram, izmantojot papīra plakātu, zīmuļus, flomāsterus, jebkurus mākslinieku piederumus vai IKT).</p> <p>Atbildiet uz šiem jautājumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas man ir svarīgs? • Kas man padodas vislabāk/ ne tik labi? • Kas liek man būt priecīgā noskaņojumā / būt bēdīgam? • Kāda ir mana loma mājās, skolā, vietējā sabiedrībā un plašākā pasaulē? • Vai es apzinos savas izvēles un kā tās ietekmē mani, citus un pasauli man apkārt? <p>Padomājiet, kā Jūs jūtaties, pabeidzot šo uzdevumu, kādas ir Jūsu pārdomas par Jūsu lomām un par savām attiecībām ar apkārtējo vidi.</p> <p>Dalieties ar savu identitātes aprakstu, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>

MANA SKOLA

Skola ir vieta, kurā mācāmies. Tā ir arī ēka un tajā esošie cilvēki.

Domājot par savu skolu, mēs domājam par sevi un savu lomu skolā, vietējā kopienā, valstī un plašākā pasaulē.

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums izpētīt un kritiski novērtēt Jūsu skolas vidi un attīstīt un pielietot pilsoniskās prasmes, piemēram, veicināt iecietību, cieņu pret dažādību un labai draudzīgu skolas kopienu.

GPI	IIA
<p>Domājot par savu skolu un globālo pilsoniskumu, jāaplūko tādi jautājumi kā dažādība, iecietība, iekļaujoša vide.</p>	<p>Domājot par savu skolu un ilgtspējīgu attīstību, jāaplūko tādi jautājumi kā notikumi pasaulē, ilgtspēja, vide un resursu izmantošana.</p>
<p>IEPAZĪSTI SAVU SKOLU!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vērīgi izstaigājiet savu skolu un veiciet piezīmes par apkārt redzēto: par skolas darbiniekiem, skolotājiem, skolēniem un visu, kas skolā notiek. • Izveidojiet foto-stāstu „Diena manā skolā”. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sagatavojiet sarakstu ar aktivitātēm, ko Jūsu klase un skola var rīkot, lai veicinātu iecietību un cieņu pret dažādību. • Rīkojiet prāta vētru savā ģimenē, ar draugiem un skolotājiem par to, kā šīs aktivitātes īstenot dzīvē. 	<p>IEPAZĪSTI SAVU SKOLU!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vērīgi izstaigājiet savu skolu un veiciet piezīmes par apkārt redzēto: par skolas ēku, apkārtni, darbiniekiem, skolotājiem, skolēniem un visu, kas skolā notiek. • Izveidojiet foto-stāstu „Diena manā skolā”. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sagatavojiet rīcības plānu, kas iedrošinās Jūsu skolu būt labai draudzīgākai (resursu izmantošanā, atkritumu šķirošanā, izveidojot zaļās zonas vai iekopjot dārzus). • Rīkojiet prāta vētru savā ģimenē, ar draugiem un skolotājiem par to, kā šo plānu īstenot dzīvē.
<p>UZDEVUMS</p> <p>Iedomājieties, ka uzņemsiet savā skolā viesi.</p> <p>Rūpīgi apdomājiet, kāda ir Jūsu skola: atmosfēra klasē, darbinieki, Jūsu skolotāji un draugi, ikdiena un aktivitātes (piemēram, pusdienas un pārtraukuma laiks, pulcēšanās/ saviesīgi pasākumi) un Jūsu mācīšanās.</p> <p>Uzrakstiet viesim sveiciena vēstuli/e-pasta vēstuli, aprakstot savu skolu. Miniet pasākumus, ko Jūsu skola veic vai varētu veikt, lai veicinātu iecietību un cieņu pret daudzveidību (lietojiet atslēgas vārdus un attēlus).</p> <p>Dalieties ar savu vēstuli, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Iedomājieties, ka uzņemsiet savā skolā viesi.</p> <p>Rūpīgi apdomājiet, kāda ir Jūsu skola: atrašanās vieta, skolas vide, mācību telpas, darbinieki, skolotāji un draugi, ikdiena un aktivitātes (piemēram, pusdienas un pārtraukuma laiks, pulcēšanās/ saviesīgi pasākumi) un Jūsu mācīšanās.</p> <p>Uzrakstiet viesim sveiciena vēstuli/e-pasta vēstuli, aprakstot savu skolu. Miniet pasākumus, ko Jūsu skola veic vai varētu veikt, lai būtu labai draudzīgāka (lietojiet atslēgas vārdus un attēlus).</p> <p>Dalieties ar savu vēstuli, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>

MANA KOPIENA

Kopiena ir cilvēki, kuri dzīvo noteiktā teritorijā vai kuriem ir kopīgas, vienojošas raksturiezīmes.

Domājot par savu kopieni, mēs domājam par sevi, mūsu mājām, skolu un attiecībām ar cilvēkiem mums apkārt, valstī un plašākā pasaulē.

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums izvērtēt savas kopienas iesaistīšanos iecietības un savstarpējas sapratnes veicināšanā, kā arī vides aizsardzībā. Tie sniegs arī idejas, kā rīkoties, lai sekmētu dažādu sabiedrības grupu mijiedarbību, savstarpējo sapratni un atbildīgu patēriņu kopienā.

GPI	IIA
<p>Domājot par savu kopieni un globālo pilsoniskumu, jāaplūko tādi jautājumi kā iecietība, solidaritāte, cieņa pret daudzveidību un savstarpējā sapratne.</p>	<p>Domājot par savu kopieni un ilgtspējīgu attīstību, jāaplūko tādi jautājumi kā vide (bioloģiskā daudzveidība un klimats), vietējā uzņēmējdarbība un patēriņš.</p>
<p>IEPAZĪSTI SAVU KOPIENU!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzzīmējiet attēlu, kas atspoguļo Jūsu izpratni par pasaules kopieni. • Uzrakstiet pēc iespējas vairāk vārdu, kas aprakstītu iecietību. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrodiet informāciju par aktivitātēm savā kopienā, kurās Jūs vēlētos iesaistīties. • Iepazīsties ar saviem kaimiņiem, rīkojot pasākumu, kurā notiktu dažādu sociālo grupu satikšanās un tiktu veicināta savstarpējā sapratne. 	<p>IEPAZĪSTI SAVU KOPIENU!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzzīmējiet attēlu, kas atspoguļo Jūsu izpratni par pasaules kopieni. • Uzrakstiet pēc iespējas vairāk vārdu, kas aprakstītu patēriņu. <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrodiet informāciju par aktivitātēm savā kopienā, kurās Jūs vēlētos iesaistīties. • Iepazīsties ar saviem kaimiņiem, rīkojot pasākumu, kurā tiktu veicināta izpratne par atbildīgu patēriņu.
<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet savas kopienas karti, izmantojot dažādus materiālus (papīru, zīmuļus, flomāsterus, mākslinieku piederumus, IKT). Tā var būt jebkurā formātā (diagrammas, prāta kartes u.c.).</p> <p>Iekļaujiet kartē mājas, veikalus, uzņēmumus, rotaļu laukumus, sporta un kultūras centrus, transporta sistēmu (ceļus, velosipēdu ceļus, takas u.tt.).</p> <p>Sagatavojiet aptauju, lai iepazītu savu kopieni. Jautājiet, piemēram, par viņu ikdienas aktivitātēm, kādos klubos vai interešu grupās viņi iesaistās, kā jūtas, dzīvojot kopienā, kas viņiem patīk, nepatīk, ko vēlētos uzlabot un kas viņiem ir svarīgs.</p> <p>Dalieties ar savu karti, aptaujas rezultātiem, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet savas kopienas karti, izmantojot dažādus materiālus (papīru, zīmuļus, flomāsterus, mākslinieku piederumus, IKT). Tā var būt jebkurā formātā (diagrammas, prāta kartes u.c.).</p> <p>Iekļaujiet kartē mājas, veikalus, uzņēmumus, rotaļu laukumus, sporta un kultūras centrus, transporta sistēmu (ceļus, velosipēdu ceļus, takas u.tt.).</p> <p>Sagatavojiet aptauju, lai iepazītu savu kopieni. Jautājiet, piemēram, par viņu ikdienas aktivitātēm, kādos klubos vai interešu grupās viņi iesaistās, kā jūtas, dzīvojot kopienā, kas viņiem patīk, nepatīk, ko vēlētos uzlabot un kas viņiem ir svarīgs.</p> <p>Dalieties ar savu karti, aptaujas rezultātiem, domām un idejām ar saviem vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>

MANA VALSTS

Valsts ir nācija, kurai ir sava valdība un noteikta teritorija.

Domājot par savu valsti, mēs domājam par sevi, mūsu mājām, skolu, kopienu un mūsu lomu valstī un plašākā pasaulē.

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums analizēt savas valsts pārvaldes struktūru un kritiski izvērtēt tādus vietēja un nacionāla līmeņa izaicinājumus kā neiecietība un ksenofobija, klimata pārmaiņas un bezatbildīgs patēriņš. Tie sniegs arī idejas, kā rīkoties šādās situācijās.

GPI	IIA
<p>Domājot par savu valsti un globālo pilsoniskumu, jāaplūko tādi jautājumi kā starpkultūru sapratne, cieņa pret daudzveidību, iecietība un iekļaujoša sabiedrība.</p>	<p>Domājot par savu valsti un ilgtspējīgu attīstību, jāaplūko tādi jautājumi kā vide (piemēram, klimatiskie apstākļi, bioloģiskā daudzveidība), valsts ekonomika un sabiedrība (patēriņš un dzīvesveids).</p>
<p>IEPAZĪSTI SAVU VALSTI!</p> <p>Iedomājieties, ka Jums ir jāiepazīstina kādu, kurš nekad nav bijis, ar Jūsu valsti.</p> <p>Aizveriet acis, domājiet par vārdiem un attēliem, kurus Jūs varētu izmantot, aprakstot savu valsti. <i>Kur Jūsu valsts atrodas pasaulē? Kādi cilvēki tur dzīvo un kur? Kādās valodās runā? Kāda ir kultūra?</i></p> <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <p>Izpētiet savu vietējo un nacionālo pārvaldes struktūru un sagatavojiet diagrammu/shēmu, kas atspoguļo tās darbību un atbildības līmeņus.</p> <p>Interesējies par vietējas un nacionālas nozīmes jautājumiem, kas Jums ir svarīgi, un meklējiet iespējamās atbildes un risinājumus.</p>	<p>IEPAZĪSTI SAVU VALSTI!</p> <p>Iedomājieties, ka Jums ir jāiepazīstina kādu, kurš nekad nav bijis, ar Jūsu valsti.</p> <p>Aizveriet acis, domājiet par vārdiem un attēliem, kurus Jūs varētu izmantot, aprakstot savu valsti. <i>Kur Jūsu valsts atrodas pasaulē? Kāda ir ainava un klimats? Kāda ir sabiedrība? Kāda ir ekonomika (kādi ir nozīmīgākie nacionālie ieņēmumu avoti)?</i></p> <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <p>Izpētiet savu vietējo un nacionālo pārvaldes struktūru un sagatavojiet diagrammu/shēmu, kas atspoguļo tās darbību un atbildības līmeņus.</p> <p>Interesējies par vietējas un nacionālas nozīmes jautājumiem, kas Jums ir svarīgi, un meklējiet iespējamās atbildes un risinājumus.</p>
<p>UZDEVUMS</p> <p>Meklējiet jebkuros avotos atslēgas vārdus (10–15), kas saistīti ar valsti un globālo pilsoniskumu.</p> <p>Rūpīgi apdomājiet, kas ir valsts, kas to veido, kā tā tiek pārstāvēta, ko nozīmē piedzimt valstī, ko nozīmē dzīvot valstī, kādā valstī Jūs esat piedzimis un dzīvojat, kā valstis ir savstarpēji saistītas u.tt.</p> <p>Dalieties ar savām domām un idejām ar vienaudžiem, skolotāju un citiem. Lūdziet arī viņus izpildīt šo uzdevumu.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Meklējiet jebkuros avotos atslēgas vārdus (10–15), kas saistīti ar valsti un ilgtspējīgu attīstību.</p> <p>Rūpīgi apdomājiet, kas ir valsts, kas to veido, kā tā tiek pārstāvēta, ko nozīmē piedzimt valstī, ko nozīmē dzīvot valstī, kādā valstī Jūs esat piedzimis un dzīvojat, kā valstis ir savstarpēji saistītas u.tt.</p> <p>Dalieties ar savām domām un idejām ar vienaudžiem, skolotāju un citiem. Lūdziet arī viņus izpildīt šo uzdevumu.</p>

MANA PASAULE

Zeme un visi cilvēki, vietas un lietas uz tās...

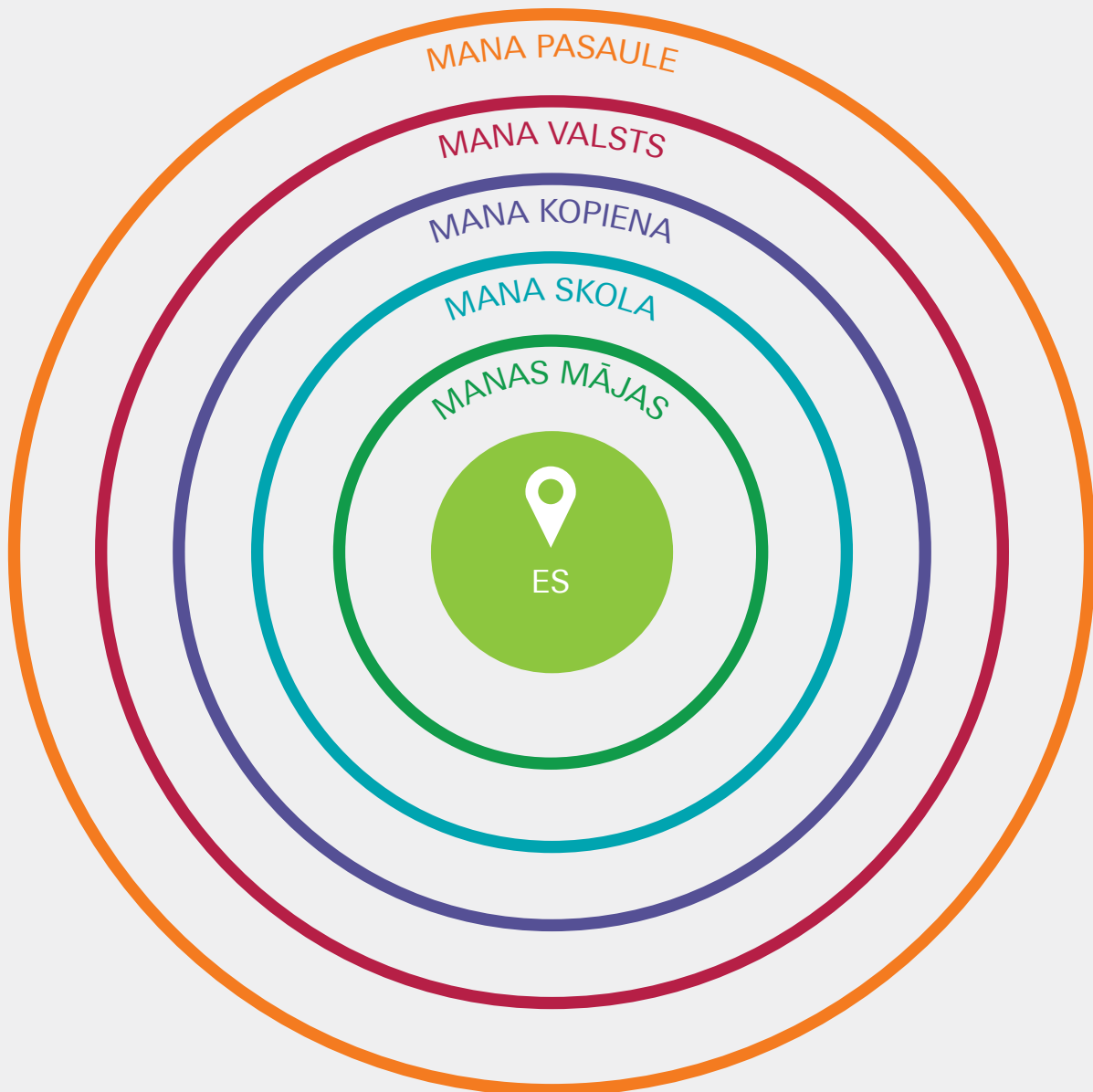
Domājot par pasauli, mēs domājam par sevi, mūsu mājām, skolu, kopienu, valsti un mūsu lomu plašākā pasaulē.

Šo uzdevumu mērķis ir palīdzēt Jums domāt un kritiski izvērtēt saikni ar Jūsu mājām, skolu, kopienu, valsti un plašāku pasauli. Uzdevumi mudina rīkoties un iesaistīties globālu problēmu risināšanā, piemēram, diskriminācijas novēršanā, klimata pārmaiņu seku mazināšanā, lai pasaule kļūtu par labāku vietu, kur dzīvot.

GPI	IIA
<p>Domājot par pasauli un globālo pilsoniskumu, jāaplūko tādi globālie jautājumi kā miers un cilvēktiesības, demokrātija, nediskriminācija, daudzveidība, piederības sajūta globālai kopienai un vienotai cilvēcei.</p>	<p>Domājot par pasauli un ilgtspējīgu attīstību, jāaplūko tādi globālie jautājumi kā klimata pārmaiņas, bioloģiskā daudzveidība, katastrofu riska novēršana, ilgtspējīgs patēriņš, nabadzības izskaušana un taisnīgas sabiedrības veidošana šai un nākamajām paaudzēm.</p>
<p>IEPAZĪSTI PASAULI!</p> <p>Uzzīmējiet attēlu, kurā redzama pasaule un Jūs tajā. Domājiet par to, kur Jūs iederties, kādas ir Jūsu lomas, kāda ir Jūsu saistība ar mājām, skolu, kopienu, valsti, plašāku pasauli, kādas ir Jūsu tiesības un pienākumi, kā pasaule ir savstarpēji saistīta.</p> <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <p>Izveidojiet diskusijas grupu. Kopā apspriediet šādus jautājumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ko nozīmē būt globālas kopienas dalībniekam?</i> • <i>Kādas ir mūsu individuālās un kopīgās lomas un uzdevumi, kas saistīti ar globāliem izaicinājumiem (piemēram, miers, starpkultūru sapratne, iekļaujoša sabiedrība)? Kā mēs varētu rīkoties?</i> • <i>Kā mūsu izvēles un rīcība ietekmē citus cilvēkus un planētu?</i> • <i>Kā uzlabot pasauli, kurā dzīvojam?</i> 	<p>IEPAZĪSTI PASAULI!</p> <p>Uzzīmējiet attēlu, kurā redzama pasaule un Jūs tajā. Domājiet par to, kur Jūs iederties, kādas ir Jūsu lomas, kāda ir Jūsu saistība ar mājām, skolu, kopienu, valsti, plašāku pasauli, kādas ir Jūsu tiesības un pienākumi, kā pasaule ir savstarpēji saistīta.</p> <p>DOMĀ UN RĪKOJIES!</p> <p>Izveidojiet diskusijas grupu. Kopā apspriediet šādus jautājumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ko nozīmē „attīstība, kas risina tagadnes vajadzības, vienlaikus neapdraudot nākamo paaudžu spēju apmierināt savas vajadzības”?</i> • <i>Kādas ir mūsu individuālās un kopīgās lomas un uzdevumi, kas saistīti ar globāliem izaicinājumiem (piemēram, klimata pārmaiņas, bioloģiskā daudzveidība, ilgtspējīgs patēriņš)? Kā mēs varētu rīkoties?</i> • <i>Kā mūsu izvēles un rīcība ietekmē citus cilvēkus un planētu?</i> • <i>Kā uzlabot pasauli, kurā dzīvojam?</i>
<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet pasaules karti, izmantojot dažādus materiālus (papīru, plakātus, zīmuļus, flomāsterus, mākslinieku piederumus, IKT).</p> <p>Pirms savas kartes zīmēšanas aplūkojiet vairākas kartes, lai gūtu iespaidu par to, cik tās var būt dažādas. Rūpīgi apsveriet, ko Jūsu karte atspoguļos, kāds būs politiskais un fiziskais fokuss, mērogs, krāsa, marķējums, precizitāte, vai tā būs trīsdimensiāla vai divdimensiāla.</p> <p>Dalieties ar savu karti, domām un idejām ar vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>	<p>UZDEVUMS</p> <p>Izveidojiet pasaules karti, izmantojot dažādus materiālus (papīru, plakātus, zīmuļus, flomāsterus, mākslinieku piederumus, IKT).</p> <p>Pirms savas kartes zīmēšanas aplūkojiet vairākas kartes, lai gūtu iespaidu par to, cik tās var būt dažādas. Rūpīgi apsveriet, ko Jūsu karte atspoguļos, kāds būs politiskais un fiziskais fokuss, mērogs, krāsa, marķējums, precizitāte, vai tā būs trīsdimensiāla vai divdimensiāla.</p> <p>Dalieties ar savu karti, domām un idejām ar vienaudžiem, skolotāju un citiem.</p>

KONCENTRISKIE APĻI

Apskatiet zemāk redzamo apļu attēlu un izveidojiet savu attēlu, izmantojot Jūsu izvēlētu formātu (papīru un zīmuļus/markķierus, mākslinieku piederumus vai IKT). Rūpīgi apdomājiet katra koncentriskā apļa nosaukumu un tad, izmantojot vārdus un attēlus, aizpildiet katru sadaļu. Piešķiriet savam darbam pārdomātu un atbilstošu nosaukumu. Parādiet un pastāstiet par savu darbu vienaudžiem, skolotājiem un citiem.

ASP skolēni rīkojas: piemēri no visas pasaules

GLOBALĀ PILSONISKUMA IZGLĪTĪBA DARBĪBĀ

Tēmas: ➤ miers ➤ cilvēktiesības ➤ iekļaujoša sabiedrība

▶ TŪKSTOTIS BALSU MIERAM

ASP skola: Karaliskā Kūkelbergas sākumskola (*Koninklijk Atheneum Koekelberg*)

Vieta: Brisele, Beļģija

Tēma: miers

Dziedāšana kopā, lai radītu pārmaiņas – iedvesma 53 skolēniem no UNESCO ASP skolas Kūkelbergā, Briselē, Beļģijā, lai dibinātu kori un piedalītos starptautiskajā projektā „Tūkstotis balsu mieram”.

„Tūkstotis balsu mieram” pulcēja 39 korus no 18 valstīm koncertiem Beļģijā 2014. gada novembrī, pieminot Pirmo pasaules karu. Pirms simts gadiem viņu valstis savā starpā karoja Pirmajā pasaules karā. Tagad vairāk nekā 1000 profesionālu un neprofesionālu dziedātāju stāvēja plecu pie pleca, lai dziedātu par mieru.

Iedvesmojoties no „Tūkstotis balsu mieram” projekta vadītāja Antonija Heidveillera (*Anthony Heidweiller*) un Briseles filharmonijas orķestra pirmā

čellista Lika Totena (*Luc Tooten*) lekcijas, 53 ASP skolu skolēni 2014. gada pavasarī izveidoja paši savu kori „Colom” (katalāņu valodā – dūja). Dziedāšana var radīt īstas pārmaiņas. To viņi atklāja, apspriežot, kā Baltijas valstis atguva neatkarību 1989. gada dziesmotajā revolūcijā. Lai gan viņi nekad agrāk nebija dziedājuši vai klausījušies klasisko mūziku, dažādo jauno skolēnu grupa no Briseles sāka gatavoties dalībai starptautiskajā projektā.

No 2014. gada 3. līdz 9. novembrim jaunie dziedātāji sadarbojās ar igauņu kori „Voces Musicales”. Apmaiņas braucieni un kopā dziedāšanas nedēļa vainagojās ar kopīgu koncertu. Visi 1300 dziedātāji kopā ar Briseles filharmonijas orķestri piedalījās lūgšanā par mieru Svētās Sirds bazilikā (Kūkelbergas bazilikā) Briselē.

SKOLAS RADIO PASAULES PILSONIEM

ASP skola: Dr. Ruī Grasiu mācību centrs (*Centro de Formação Dr Rui Grácio*)

Vieta: Lagos, Portugāle

Tēma: miers, iekļaujoša sabiedrība

Saite: <http://srl-regio.com/>

RÁDIO ESCOLAR PARA A CIDADANIA GLOBAL

SEMINÁRIO
12 FEV 2015 18.00-21.00h
ESCOLA SECUNDÁRIA
JÚLIO DANTAS
LAGOS

Skolas no Londonas (Lielbritānijā) un Algarves (Portugālē) izmantoja skolu radio kā līdzekli, lai veicinātu pasaules pilsonību. Lagosas skolā projekta laikā tika izveidotas divas jaunas radio programmas – Radio Naus un Radio Tecnodantas FM.

Projekts „Skolas radio izglītībai” tika uzsākts, lai atbalstītu skolotājus nepieciešamo IKT prasmju pilnveidošanā un metodikas izstrādē un organizētu radio raidīšanas aktivitātes kopā ar saviem audzēkņiem. Skolēni un skolotāji savā skolas radio pievērsās satura veidošanai par miera un globālās pilsonības tēmām.

Projektā skolas no abiem reģioniem 13. februārī atzīmēja Pasaules radio dienu. Skolotāji tīklojās video konferencēs un apmainījās ar labās prakses stāstiem. Skolotāju mācības nodrošināja Londonas Aculco radio (vēstnieki miera jautājumos) un Dr. Ruī Grasiu mācību centrs Lagosā (UNESCO asociētā skola). Turklāt abu reģionu skolotāji piedalījās darba ēnošanas aktivitātēs partnerreģionā.

Projektu koordinēja Londonas Sautvorkas padome un Algarves Izglītības reģionālā pārvalde – Izglītības ministrija, DGESTE-DSRAL. Tas saņēma finansējumu no Eiropas Komisijas.

▶ MAN IR TIESĪBAS...

ASP skola: Amerikas Starptautiskā skola (*American International School*)

Vieta: Dubaija, Apvienotie Arābu Emirāti

Tēma: cilvēktiesības

Saite: <http://aisschool.net>

Amerikas Starptautiskā skola Dubaijā 2014.–2015. gadā īstenoja projektu „Man ir tiesības uz...?“, kas veicināja cilvēktiesību izglītību un vārda brīvību.

ASP skola izstrādāja rīcības plānu, lai pilnveidotu skolēnu zināšanas par viņu tiesībām saistībā ar mācībām, veselības aprūpi un viedokļu paušanu.

▶ MĒS ESAM PASAULES PILSOŅI

ASP skola: Nesibes Aidinas (*Nesibe Aydın*) izglītības iestāde

Vieta: Ankara, Turcija

2014. gada Pasaules filozofijas dienā Nesibes Aidinas (*Nesibe Aydın*) skolas skolēni iesaistījās sarunās par to, ko nozīmē būt pasaules pilsonim, un diskutēja par to, kā rīkoties, lai palīdzētu rast risinājumus pašreizējām un turpmākajām globālajām problēmām.

Apsprieštie jautājumi ietvēra atbildību par palīdzības sniegšanu citiem, citu personu tiesību ievērošanu, jaunu lietu mācīšanos par

pasauli un taisnīgu attieksmi pret cilvēkiem.

IZGLĪTĪBA ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI DARBĪBĀ

Tēmas: ➤ vides aizsardzība ➤ klimata pārmaiņas ➤ ilgtspējīgs patēriņš

➤ ILGTSPĒJĪGA PIEKRASTES TERITORIJU AIZSARDZĪBA UN ATTĪSTĪBA

ASP skola: Le Likēslasallas (*Le Likès*) skola

Vieta: Kempēra, Francija

Tēma: vides aizsardzība

Lai veicinātu Bretaņas (Francijā) skolēnu un vietējo iedzīvotāju izpratni par vietējo piekrastes teritoriju aizsardzību un attīstību Rietumeiropas malā, Le Likēslasallas ASP skola pēdējos trīs gadus ir sadarbojusies ar Iruāzas jūras dabas parku.

Katru gadu skolēni uzsāk projektu, apmeklējot vietējos uzņēmumus un Haliotikas jūras dzīves centru Gilvinekā, lai gūtu pirmo ieskatu jūras aizsardzības pasākumos Bretaņas piekrastē. Pēc tam visi iesaistītie skolotāji ar skolēniem klasē pārrunā dažādus piekrastes aizsardzības aspektus. Projektā piedalās ne tikai eksakto zinātņu skolotāji, bet arī tie, kas māca ekonomiku, vēsturi, ģeogrāfiju un angļu valodu. Klases aktivitātēm seko vienas dienas seminārs ar zinātniekiem no Iruāzas jūras dabas parka, sniedzot skolēniem iespēju tikties ar darbiniekiem, mācīties no savas pieredzes un arī apmainīties idejām ar cilvēkiem, kas dzīvo parkā un apkārtnē.

Projekta rezultāti publicēti trīs e-grāmatās. Tagad skola plāno paplašināt iesaistīto skolēnu skaitu.

▶ GLOBĀLAIS CIEMATS

ASP skola: Gambijas ASP skolas

Vieta: Gambija

Tēma: klimata pārmaiņas

Saite: <http://en.unesco.org/aspnet/globalcitizens/act/projects/adopt-village-gambia>

„Pasaule ir globāls ciemats, un visi mazie centieni vides aizsardzības, konservācijas un saglabāšanas jomā ir ieguldījums mūsu globālajos centienos padarīt šo planētu par labāku vietu mums, skolotājiem un skolēniem, kuri tiek mācīti, lai vairotu izpratni par vidi un veicinātu efektīvu sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā skolās un ārpus tām.”

Ebrima Sisavo (*Ebrima Sisavo*),
Gambijas Izglītības ministrija³

Gambijas ASP izstrādāja projektu „Globālā ciemata projekta adaptēšana UNESCO ASP skolās”, lai veicinātu izpratni skolās un kopienās par vietējām klimata un vides pārmaiņām un par veidiem, kā aizsargāt un saglabāt dabas resursus.

Projekts bija galvenokārt vērsts uz to kopienu iesaistīšanu, kas nedzīvo piekrastē un kas saskaras ar tādiem vides izaicinājumiem kā smilšu un grants ieguve, mežu izciršana, krūmu dedzināšana, medības un atkritumu apsaimniekošana.

Projekta mērķis ir veicināt vietējo skolotāju, skolēnu, jauniešu un vecāku iedzīvotāju prasmes samazināt cilvēku aktivitātes, kas veicina klimata pārmaiņas ciematā, un dot viņiem iespēju novērot, analizēt un saprātīgi pārvaldīt vides resursus.

Projekts bija nozīmīgākais pasākums 2012.–2013. gada UNESCO Līdzdalības programmā Gambijā, kas mobilizēja ASP skolas valstī, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar izglītību ilgtspējīgai attīstībai un stiprinātu viņu spējas reaģēt uz mūsdienu problēmām, piemēram, klimata pārmaiņām.

³ The Point Newspaper, Gambia : <http://thepoint.gm/africa/gambia/article/unesco-intensifies-training-seminars-in-promoting-intercultural-dialogue>

▶ ZAĻĀ SKOLA UN PATĒRĒTĀJU IZGLĪTĪBA

ASP skola: O. P. Džindala (*O.P. Jindal*) skola Rājgarhā

Vieta: Rājgarha, Indija

Tēma: ilgtspējīgs patēriņš, vides aizsardzība

Saite: <http://www.opjsrgh.in/>

O. P. Džindala skola Indijā veic dažādas ar vides aizsardzību, atbildīgu patēriņu un ekoloģisko izpratni saistītas aktivitātes.

Tā kā ekoloģiskā ilgtspēja ir skolas mācību programmas pamatā, skola saviem audzēkņiem nodrošina iedvesmojošu izglītības vidi. „Zaļās skolas” projekts ietver dažādas aktivitātes visa gada garumā par ūdens resursu saudzēšanu, bioloģisko daudzveidību un patērētāju izglītošanu.

Piemēram, vides pakalpojumu mācību programma palīdz uzlabot skolnieku akadēmisko sniegumu dabas zinībās, tehnoloģijās, inženierzinātnēs un matemātikā (STEM priekšmetos), iedvesmojot domāt par savu vidi un inovatīvām „zaļām” metodēm. Apmaiņas programmas ietvaros ar baznīcu Līdsā, Apvienotajā Karalistē (*Abbey Grange Church of England Academy*) skolēni izstrādāja un prezentēja plakātus par to, cik svarīgi ir novērst ūdens piesārņojumu, taupīt elektrību utt.

Projekta „Zaļā skola” ietvaros skolēni ražo „zaļos” maisiņus, lai palīdzētu savai kopienai nomainīt plastmasas iepakojumu maisiņus, tādējādi samazinot atkritumus un veicinot otrreizējo pārstrādi. Lai palielinātu aktivitāšu ietekmi, skolēni mudina partnerskolas piedalīties „zaļo” somu ražošanā.

Skolēni apmeklēja arī vietējo patērētāju aizsardzības forumu, lai uzzinātu par tā darbību patērētāju aizsardzības atbalstam. Pēc interaktīvās domu apmaiņas ar prezidentu un diviem foruma dalībniekiem daudzi skolēni nolēma vairāk apzināties savas kā patērētāju tiesības un pienākumus.

VIDES IZGLĪTĪBAS PROJEKTI

ASP skola: Kerolas Bauras (*Carol Baur*) skola

Vieta: Mehiko, Meksika

Tēma: vides aizsardzība

Saite: <http://carolbaur.edu.mx/en/>

alternatīvu pārtikas avotu, kas saistīts ar pilsētas ūdens resursu pārvaldību. Viņu mājās audzētās sēnes ir viegli un lēti ražot. Pēc 30 līdz 35 dienām sēnes, bagātas ar olbaltumvielām un ar maz taukiem, var novākt un izmantot daudzos ēdienos, arī tortiljās. Vēl viena studentu grupa ražoja ekoloģiskas mājas flīzes, kas vienlaikus palīdz samazināt gaisa un ūdens piesārņojumu.

Akcētējot to, cik svarīga ir saikne ar dabu, lai vairotu mīlestību un atbildību par tās aizsardzību, „Piensa Verde” (latviski – domā zaļi) projekts izveda skolēnus no klases, lai sakoptu ezeru Kerolas Bauras Ekoloģiskajā parkā. Skolēni izmantoja kanoē laivas, lai sasniegtu un savāktu atkritumus.

Vides projekti, ko īstenojuši Meksikas pilsētas Kerolas Bauras skolas skolēni, ir vērsti uz to, lai piedāvātu ilgtspējīgus risinājumus problēmām, ar kurām šodien saskaras pasaule.

Sākot ar bērnudārzu, bērni ar spēju palīdzību aktīvi atklāj mācīšanās un zināšanu priekus. Viņi novēro, meklē un pēta, kļūst radoši un inovatīvi. Aktivitātes ir vērstas uz mūsu vides pārveidošanu, zinātnes izmantošanu, lai kalpotu cilvēcei un palīdzētu saglabāt planētu.

Daži Kerolas Bauras skolas audzēkņi, piemēram, uzbūvēja hidroponisko upi, taisīja kompostu no organiskiem atkritumiem un pēc tam stādīja dārzeņus un zemenes. Ņemot vērā pieaugošo piesārņojumu un pieaugošo iedzīvotāju skaitu, viņi centās rast risinājumus, lai ne tikai samazinātu atkritumu daudzumu un veicinātu pārstrādi, bet arī nodrošinātu lētu alternatīvu veidu veselīgas pārtikas ražošanai.

Citi skolēni izstrādāja projektu par sēņu audzēšanu mājāsaimniecībā kā

Uzzini vairāk! Resursi

Ceļvedis tiešsaistē (angļu valodā):

<http://www.unesco.org/new/en/education/networks/global-networks/aspnet/publications/>

PUBLIKĀCIJAS

Global Citizenship Education (GCED).

UNESCO's Approach. UNESCO, Paris, 2015

<http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/questions-answers-21jan-EN.pdf>

Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st Century. UNESCO, Paris, 2014

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf>

Roadmap for Implementing the Global Action Programme on Education for Sustainable Development. UNESCO, Paris, 2014

<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002305/230514e.pdf>

Sustainable Development Begins with Education: How education can contribute to the proposed post-2015 goals. Education for All Global Monitoring Report.

UNESCO, Paris, 2014

http://globaleducationfirst.org/files/Resource_Sustainable_Development.pdf

Stay Safe and Be Prepared. Student's guide.

UNESCO, Paris, 2014

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002287/228798e.pdf>

Education for Sustainable Development Sourcebook.

UNESCO, Paris, 2012

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002163/216383e.pdf>

YouthXchange: Biodiversity & Lifestyles Guidebook.

UNESCO and UNEP, Paris/Nairobi, 2015

YouthXchange: Climate Change and Lifestyles Guidebook.

UNESCO and UNEP, Paris/Nairobi, 2011

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002128/212876E.pdf>

YouthXchange – towards sustainable lifestyles.

UNESCO/UNEP, Paris/Nairobi, 2008 (second edition)

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001587/158700e.pdf>

Global Education First Initiative Brochure. United Nations Secretary General's Global Education First Initiative, 2012

http://globaleducationfirst.org/files/GEFI_Brochure_ENG.pdf

MĀJAS LAPAS UN DATU BĀZES

UNESCO Education for Sustainable Development

<http://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>

UNESCO Global Citizenship Education

<http://www.unesco.org/new/en/global-citizenship-education>

United Nations Secretary General's Global Education First Initiative

<http://globaleducationfirst.org>

UNESCO Clearinghouse on Global Citizenship Education hosted by APCEIU

<http://www.gcedclearinghouse.org/>

UNESCO Climate Change Education Clearinghouse

<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-sustainabledevelopment/climate-change-education/cce-clearinghouse/>

VIDEO

Global Citizenship is... Participants of the Second UNESCO Forum on Global Citizenship Education.

28–30 January 2015, UNESCO HQ, Paris

<https://www.youtube.com/watch?v=XVSgbU6WVSk#t=54>

Education for Sustainable Development. Children speak up. UNESCO, Paris, 2014

<https://www.youtube.com/watch?v=F-WI3crN8eU>

Education for disaster preparedness. UNESCO, Paris, 2013

<https://www.youtube.com/watch?v=USLHmwpjX8>

Learning to Address Climate Change. UNESCO, Paris, 2012

<http://youtu.be/KJbRnv7rMkk>

Learning to Protect Biodiversity. UNESCO, Paris, 2012

<http://youtube.com/kHhspf5lfdE>

Education Can: Sustainable Development begins with education. United Nations Secretary General's Global Education First Initiative, 2014

https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=3OdP7bYe5wk

Youth and Education for Sustainable Development. Uppsala University (Ingrid Rieser), Uppsala, 2014

<https://www.youtube.com/watch?v=68ndI7c0W7s>

Ja Jūs esat skolēns un vēlaties kļūt par pasaules pilsoni un veicināt ilgtspējīgu attīstību, šis ceļvedis sniegs Jums vērtīgu informāciju, izpratni un iedvesmu rīkoties kopā ar skolotājiem un visu kopienu.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

From
the People
of Japan

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

UNESCO
Latvijas
Nacionālā komisija